

**R. P. Sebast. Izquierdo Alcarazensis Soc. Iesv, svpremis
Inquisitionis Senatvs Censoris, Et Olim Complvti SS.
Theologiæ Professoris. Pharvs Scientiarvm**

Izquierdo, Sebastián

Lugduni, 1659

Quæst. 5. Vtrum formalitates eiusdem entis identificatæ formaliter ex
natura rei sint, aut esse possit distinctæ ante omnem sui intellectionem,
atque adeo in dependenter ab illa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95620)

attributis Dei personalibus, seu relationibus, quæ realiter inter se opposita, atque adeo distincta sunt.

Hæc propositio non minus est certa secundum fidem, quam præcedens. Eam enim æquè probant pleraque eorum, quæ adduximus pro præcedente, ut perpendenti clarè innotescet, adeo ut in eis applicandis modo non opus sit morari.

80 Ex quibus manifestè colligitur apertè errare contra fidem, quicum que inter essentiam, & attributa trinleca Deo seu communia, seu personalia, aut inter attributa ipsa communia aliquod genus distinctionis realis ponit, ratione cuius cum veritate dici possit vnum non esse aliud, siue hoc non esse illud à parte rei: cuiusmodi est, quævis distinctio re ipsa faciens aliud & aliud, seu, quod in idem recidit faciens, quod vnum extremorum, inter quæ datur, non sit illud, siue extrema sint omnino inconnexa, siue sint inter se connexa aut mutuo, aut non mutuo, quouis genere connexionis iuxta dispositionem distinctionum realium traditam supra q. 2. Etenim cum Concilia & Patres expressè decernant attributa, de quibus agimus, realiter esse ipsam substantiam Dei, siue non esse aliud, imò esse idem omnino cum illa, qui dicit huiusmodi attributa à parte rei ita distinguere à tali substantia, ut verè non sint illa, siue ut sint aliud ab illa, siue ut non sint idem omnino cum illa, expressè & directè Conciliis, & Patribus cōtradicit. Tum extrema, quæ ita se habent, ut vnum reuera non sit aliud, eo ipso reuera non sunt idem: quia nihilo differunt vnum extremum non esse aliud, & vnum extremum non esse idem cum alio. Ergo quævis distinctio faciens ut attributa diuina non sint à parte rei essentia diuina, eo ipso facit, ut non sint idem cum illa: & consequenter destruit identitatem, quam Concilia, & Patres tantopere moluntur, ac c. nantur adstruere.

81 Ut hinc appareat, quam fæde errauerint Recentiores quidam huius ætatis, qui rati idoneam se distinctionis Scoticæ explanationem adinuenisse, non maiorem identitatem ponebant inter formalitates entium tum creatorum, tum etiam increati, quam inter duas entitates, quas Deus crearet mutuo connexas inter se metaphysicè, atque adeo mutuo inseparabiles, quarum neutra ab altera dependeret dependentia causalitatis. Quas nihilominus aliena, & prorsus extranea vocum usurpatione realiter identificatas esse dicebant, distinctasque solum formaliter ex natura rei, ut loquuntur Scotistæ. Cum tamen sola inseparabilitas mutua extremorum cum independentia mutua causalitatis, ne minimam quidem tribuat ipsis extremis identitatem, quandoquidem simpliciter, omnimodisque potest vnum à parte rei non esse aliud, atque adeo nullam prorsus identitatem habens cum illo, quantumvis ea inuicem sint inseparabilia, inuicemque independentia secundum originem, ut ex terminis ipsis, & ex superius quæst. 3. proposit. 7. dictis satis apparet. Porro errare apertè contra fidem, qui dicit personalitatem & essentiam diuinam, ita ex natura rei inter se distinguere, ut nihil aliud identitatis habeant, quam esse vicissim inseparabiles, & independentes secundum originem, vel ex eo manifestè conuincitur, quod Gilbertus Porretanus & alij hæretici damnati in hac parte ab Ecclesia ipsissimam hanc distinctionem, & non maiorem ponebant inter personalitatem, & essentiam: neque enim vnquam illi somniarunt esse illas, aut separabiles inter se, aut alteram ab altera dependere secundum originem. Quam autem longè ab istâ audaci potius

quam sapiente cogitatione sententia legitima Scotistarum distet, ex dicendis quæst. 1. sequentibus. compertum fiet.

Vnde tandem colligitur, quæ censura digna sit 82 sententia Durandi, si ipse, ut videtur, talem distinctionem inter essentiam, & relationem, ut inter rem, & modum ponit, qualis cum verè earum identitate citra dubium non possit componi reuera, quidquid sit de modo loquendi eius.

Restabat hic argumenta diluere, quæ contra 83 dogmata stabilita solent opponi. Verum quia eorum solutio dependet ex dicendis, & suam habet controuersiam opportuniùs exhibebitur infra quæst. 7.

QVÆSTIO V.

Utrum formalitates eiusdem entis siue increati, siue creati realiter identificate formaliter ex natura rei sint, aut esse possint distinctæ ante omnem suam intellectum, atque adeo independentes ab illa?

Scot. in 1. dist. 2. quæst. 7. §. sed hic, ut se à difficultate expediret, quam arcanum & inscrutabile sanctissimæ Trinitatis mysterium apud virores præ se fert quandam distinctionem mediam excogitauit inter essentiam diuinam, & relationes, quæ neque rationis est, neque realis absolute, eamque non assertiuit, sed quasi disputandi gratia proposuit. En eius verba. *Dico sine assertionem, & præiudicio sententia melioris, quod ratio, quæ formaliter suppositum est incommunicabile, & ratio essentia, ut essentia habent aliquam distinctionem præcedentem omnem actum intellectus creati.* Et quamvis paulo infra Scot. hanc distinctionem appellet distinctionem virtualem, his tamen appellationibus nihil priori asserto derogat, ait enim. *Possè hanc distinctionem appellari rationis, sumpti ratione pro quiditate, & definitione, non verò pro differentia, seu distinctione formata ab intellectu.* Tum virtualem vocat, non quod verè distinctio non sit actualis formalis apud ipsum; sed quod id virtute præstet, quod præstat distinctio absolute realis, qualis reperitur inter duas quaslibet res. Subdit enim statim Scot. *Breuitè igitur dico omitiendo verba illa de distinctione rationis, & de distinctione virtuali, &c. Dico quod in essentia diuina ante actum intellectus est entitas A, & est entitas B, & hæc non est formaliter illa, ita quod intellectus paternus considerans A, & considerans B habet ex natura rei, unde ista compositio sit vera, A non est formaliter B, & non præcisè ex aliquo actu intellectus.* In qua sententia perfluit Scot. aliis in locis suorum operum, sed nominatim in 1. etiam dist. 8. q. 3. ita habet. *Ad quæstionem respondeo, & dico, quod inter perfectiōnes essentielles non est tantum differentia rationis, hoc est diuersorum modorum concipiendi idem obiectum formale, &c. Est ergo ibi distinctio tertia præcedens intellectum omni modo, & est ista; quod sapientia est in re ex natura rei, & bonitas est in re ex natura rei; sapientia autem in re formaliter non est bonitas in re.*

Hæc retulerim, ut clarè constet distinctionem 85 Scoticam non esse eandem cum distinctione Thomistica rationis ratiocinatæ, aut cum virtuali, vel purè eminentiali, quam plures alij admittunt, de qua

qua quæst. seq. Sed esse veram, actuale, & formalem distinctionem iuxta mentem Scoti omnem actum intellectus præcedentem, & existentem a parte rei. Atque adeo finitè exponi Scot. ab illis, qui eum cum S. Thom. componere in hac parte conantur. Hi sunt ex nostris Salas. 1. 2. q. 3. ut. 2. disp. 4. sect. 3. Soar. disp. 7. Metaph. sect. 1. & lib. 4. de Trinit. cap. 4. & latius Petr. Hurt. disp. 6. Metaph. sect. 3. à §. 61. & iterum sect. 4. à §. 129. Quibus accessit ex Scotistis Herrera tom. 1. disp. 8. quæst. 13. & disp. 14. q. 1. Quorum studium reconciliandi Scotum cum Scholâ Thomistarum non bene ferunt reliqui Schotistæ, qui se fideiiores interpretes, & affectas Scoti iactant. Ut videre est apud Merin. in Logica cap. 1. de vniuersalibus distinct. 1. q. 2. sect. 1.

86 Non negant Scotistæ, sicut nonnulli existimant, id, quod colligitur ex Aristot. lib. 5. Metaph. text. 14. & lib. 6. text. 6. inter distinctionem rationis, quæ dumtaxat in mente est, & inter distinctionem, quæ re ipsa extra mentem reperitur, mediam aliquam distinctionem dari non posse: quippe inter duas contradictorias non datur medium. Sunt autem contradictoria esse dumtaxat in mente, & non esse dumtaxat in mente. Sed dicunt extra mentem siue a parte rei, siue ex naturâ rei duplex genus distinctionis ponendum esse. Nempe distinctionem ex naturâ rei realem; & distinctionem ex naturâ rei formalem. Prima est, quam omnes agnoscimus inter extrema a parte rei nullomodo identificata; siue illa sint mutuo inconnexa, ut duæ res; siue conexa non mutuo, ut res & modus; siue etiam mutuo conexa, ut personalitates diuinæ; & qualibet aliæ entitates cum mutua connexionibus possibiles. Secundam dicunt reperiri inter conceptus obiectiuos, formalitates, siue rationes formales eiusdem rei: nam licet huiusmodi formalitates realiter sint inter se identificata, siue sint eadem res, eo tamen ipsos, quod illæ diuersas subeunt definitiones, descriptiones, demonstrationes, ac reduplicaciones, censent Scotistæ ante omnem intellectus operationem vnâ esse extra rationem alterius, aut certe vnâ non esse alteram formaliter, atque ita formaliter ex naturâ rei esse distinctas inter se. Itaque omnes illæ formalitates, siue conceptus obiectiuos diuersi, qui in singulis rebus creatis, atque etiam in Deo realiter sunt prorsus idem; & apud Thomistas solâ ratione distinguuntur: apud Scotistas eâ suâ identitate reali omnino retentâ, formaliter ex naturâ rei nihilominus, & independentè à ratione distinguuntur. Hæc est eorum mens, ut ex ipsorum dictis apparet. Hæc est distinctio, quam omnes, excepto Herrera, pro viribus cum suo Scoto tuentur tam in creatis, quam in diuinis. Quam eandem distinctionem ex aliis admittit in creatis noster Fons. lib. 5. Metaph. cap. 6. quæst. 6. sect. Annuerunt Conimbr. in præfat. Porphy. q. 4. art. 2. & Alberti. in suis corol. tom. 2. Eamque acerrimè defendit Agid. de Præsent. lib. 5. de Beatit. q. 6. art. 4. & 5.

87 Cumque distinctio, & identitas inuicem referantur, sicuti datur in hac sententia distinctio formalis independens ab intellectu diuersa à distinctione reali, ita etiam datur identitas formalis ab identitate reali valde diuersa. Quam Scot. quæst. illâ 7. citatâ ita descripsit. *Voco identitatem formalem ubi illud, quod dicitur sic idem, includit illud, cui dicitur sic idem in sua ratione formali, & per se primo modo.*

88 Cæterum quanquam Scotistæ in dictis hæcenus conspirent; hinc tamen occasione acceptâ ab istâ Scoticâ descriptione identitatis formalis in duas,

vel tres classes dissidentes diuisi sunt. Sirectus enim, Mauritius, Balon, & alij apud Merin. ubi supra sect. 2. Existimant naturas vniuersales, siue communes distingui formaliter ex naturâ rei à naturis particularibus, siue inferioribus, in quibus sunt; non tamen è conuerso; sed potius naturas inferiores esse idem formaliter cum superioribus. Antonius verò Trombetta, Balfolis, & Rada affirmant vice versâ naturas inferiores à superioribus distingui formaliter ex naturâ rei, non tamen è contra; sed naturas superiores esse idem formaliter cum inferioribus. Itaque apud utroque hos Auctores distinctio, & identitas formalis possunt esse non mutue, ita quod animal sit idem formaliter cum homine, & nihilominus homo non sit idem formaliter cum animali, aut vice versâ. Ipse tamen Meriner. iure optimo hanc utramque sententiam imperceptibilem appellat. Est enim contra illud evidentissimum axioma de mutua extremorum identitate, aut distinctione, in quo certissimè apud omnes regulæ conuersionis propositionum, quæ in logicâ traduntur, fundantur, ut supra quæst. 3. propos. 1. notauimus. Afferit itaque Meriner. naturas inferiores, & superiores mutuo distingui inter se formaliter ex naturâ rei distinctione includentis ab inclusio, & hæc fuisse mentem Scoti satis benè confirmat. Neque credibile est illam non mutuam distinctionem in mentem venisse Doctoris subtilis, ut quæ naturali rationis lumini placere aduersatur; ut amplius ex dicendis infra patebit.

Iam agendo speciatim de Deo cum Scoto locis citatis communiter docent Scotistæ non solum relationes personales, sed etiam attributa communia ipsi Deo intrinseca formaliter ex naturâ rei esse distincta ab essentiâ Dei, eandemque distinctionem habere attributa ipsa inter se. Ita Lichetus, & Barginus in 1. dist. 8. q. 3. Bafol. in 1. dist. 22. q. 3. art. 2. & q. 4. artic. 1. & 3. Nicolaus de Nille tir. 1. part. 3. Guillelmus Vorlong. in 1. distinct. 8. q. vnic. art. 2. Francisc. Mayron. distinct. 8. q. 3. & 7. Petrus de Aquila. q. 4. & 5. Philippus Faber. in 1. distinct. 2. disp. 20. Rada 1. part. concl. 4. Barth. de Sosa in 1. dist. 2. q. 7. Theodorus Smising. titul. 2. de Deo vno disp. 1. q. 2. & alij.

Reliqui verò Theologi extra scholam Schoti constantissimè, & vno ore docent prorsus oppositum. Magister in 1. dist. 8. 33. & 34. S. Thom. 1. p. q. 3. art. 6. & q. 28. art. 2. & q. 39. art. 1. & 2. Sæpeque alibi, & cum eo omnes Thomistæ Caietan. Bañez, Zumel, Nazarius, Trigofus, Canariensis, & reliqui. Valent. 1. part. disput. 2. q. 13. Molin. 1. part. q. 28. art. 2. disp. 2. Vafq. disput. 116. & 126. Soar. lib. 1. de Attrib. cap. 10. & lib. 4. de Trinit. cap. 4. Bafol. 1. p. q. 4. artic. 2. dubit. 12. & 13. Turrian. Opusc. de identitate relationum. Arrubal. 1. part. disp. 100. Tanni. 1. part. disput. 2. q. 2. dub. 2. & disput. 4. q. 1. dub. 7. Ruiz. tom. de Trinit. disput. 11. per totam, apud quos Antiquiores omnes. Et reliqui Recentiores communiter. Ex quibus aliqui seueris notis inuicem sententiam Scoti. Adam, & Marfilus dixerunt. Clamare seu dicere contra illam Sanctos Doctores. Bacon. Esse eam contra Sanctos. Carthus. Esse nouitatem oppositam tam summis Philosophis, quam supremis Theologis. Molin. Esse eam non satisfactam. Arrub. non esse tutam in fide. Zumel. non satis consonare fidei. Ruiz. sect. 7. Esse eam iam hoc tempore temerariam, & parum tutam. Quod rursum reperit tom. de Scientia disp. 8. sect. 1. num. 11. Canariensis, Bañez, & alij apud Turtianum supra, esse errorem in fide.

91 Ego à censuris abstinens, vt argumentis potius non solum ab auctoritate, sed etiam à ratione petitis premam Scotistas. Vnum hic præmittendum duxi valde notandum, à quo neque ipsi, neque vltus profectò poterit dissentiri. Nimirum, statuta semel Scotica distinctione, atque identitate formali, æque in eis esse retinenda, & omnino obseruanda firmissima illa identitatis ac distinctionis axiomata tradita à nobis q. 3. tradendæque q. 7. in quibus nituntur logicalia instrumenta, ipsorumque instrumentorum leges; atque obseruantur, & retinentur in distinctione, & identitate reali. Cum enim huiusmodi axiomata omni generi identitatis, ac distinctionis communia sint, non possunt non esse etiam communia instrumenta logicæ in eis fundata cum suis regulis, & legibus, cuiusmodi sunt Ars communis syllogizandi, Ars conuertendi propositiones &c. vnde necessarîo consequitur, quodd Scotista, qui duplex genus identitatis, & distinctionis ponunt in rebus, duplicatam habeant logicam quoad talia instrumenta, duplicique subinde disputationum, atque argumentorum generi obnoxij sint. Ita vt in vtrolibet seorsim secundum regulas logicæ debeant firmi procedere, ni velint à se ipsis desistere; quin fas sit eis ab vno in alterum vitioso transitu transfigere. Itaque sicuti syllogismus factus in *Barbara* concludit bene, seruat in quavis propositione sensu identitatis realis, pariter non potest non bene concludere seruato sensu identitatis formalis. Et sicut in sensu reali conuersio propositionis vniuersalis negatiuæ optima est, ita nequit non esse optima in sensu formali. Ab vno autem ad alterum sensum neuiquam licet arguere.

92 Quod autem hæc ista se habeant euidentissimum planè est. Quia sicut, quæ realiter sunt eadem vni tertio non possunt non esse realiter eadem inter se (maximè secundum Scotum, qui, vt hoc axioma indemne eriperet à profundo Trinitatis mysterio suam distinctionem formalem inter personas, & essentiam excogitauit) ita, quæ formaliter sunt eadem vni tertio non possunt non esse formaliter eadem inter se. Et sicut si A realiter est idem cum B, vicissim B realiter est idem cum A, ita si A formaliter est idem cum B, non potest non vicissim B formaliter esse idem cum A. Tum sicut in sensu reali sunt hæc propositiones veræ. *Homo non est equus. Homo est rationalis.* Ita hæc, iuxta Scotistas in sensu suo formali. *Rationale non est animal. Rationale est rationale.* Igitur quemadmodum ex variis propositionibus acceptis in sensu reali, dispositisque consentaneè ad commemorata axiomata tota syllogismorum structura, aliorumque Logicæ instrumentorum aptatur, ita ex similibus propositionibus in sensu formali Scotico sumptis, eadem omnino structura venit aptanda. Quod certè ni fateantur Scotista de plano, omnino cum illis cessare debet disputatio, vt qui primis, & notissimis principiis rationis naturalis aduersentur. Et sanè apud ipsos, quis neget hunc syllogismum expositorium in tertiâ figurâ bene concludere? *Rationalitas Petri formaliter non est animalitas. Rationalitas Petri formaliter potentia est Petri ad ratiocinandum. Ergo potentia Petri ad ratiocinandum formaliter non est animalitas.* Profectò non minùs bene concluditur quàm hoc. *Rationalitas Petri realiter non est lapis. Rationalitas Petri realiter est Petri animalitas. Ergo Petri animalitas realiter non est lapis.* Tantumdemque eueniet in reliquis quibusque exemplis, in quibus particule illæ realiter, formaliter non sunt termini propositionum, sed ponuntur ex parte ver-

bi ad exprimendum sensum, in quo illud accipitur, realem, vel formalem, quæque significat identitatem realem, vel formalem.

93 Iam, quod ab vno ad alterum sensum neque arguenti, nec respondententi transgredi liceat, non minùs euidentis est, atque manifestum. Quia sicut ex eo quod aliqua duo sint eadem vni tertio realiter, non sequitur, quod illa sint eadem inter se per rationem, nec vice versâ; & ex eo quod A sit idem realiter cum B, non sequitur quod B sit per rationem idem cum A, neque è conuerso. Ita ex eo quod aliqua duo sint eadem vni tertio realiter, non sequitur, quod illa sint eadem inter se formaliter ex naturâ rei, neque è contra. Et ex eo quod A sit realiter idem cum B, non sequitur, quod B formaliter ex naturâ rei sit idem cum A, neque è contrario. Vnde in argumentis, quæ ex his principiis desumuntur, fas non erit sensu, variare, sed idem semper aut realis aut formalis Scoticus retinendus est, vt vel concludant benè, vel non concludere monstrantur.

94 His ita constitutis; quæ, vt reor, nemo sanè mentis negare potest; integrum erit rationis trutinâ examinare, quid probabilitatis, quidve commodi Scotistarum opinio ferat. Sed primum, vt ab hoc me expediam obiter, breuiter, & euidenter confuto ex dictis modum philosophandi eorum, qui distinctionem, identitatemque non mutuam admittunt inter aliquas formalitates, vt vidimus num. 88. Et enim isti præter quàm quod manifestè aduersantur Aristol. lib. 5. *Metaph. cap. de ad aliquid text. 20. & suo Scoto ibid.* Sæpeque alibi asserentibus relationes primi generis (è quorum numero sunt ex suo conceptu identitas, & distinctio, similitudo, & dissimilitudo, æqualitas, & inæqualitas, & aliæ huiusmodi fundatæ in vnitæte, aut diuersitate) necessario esse mutuas, Logicæ propositionum conuersione, quæ argumentandi genus est firmissimum, falsitas atque notissimum, subuertunt funditus. Apud eos enim à conuersa ad conuertentem in sensu formali nullius momenti erit argumentatio: & consequenter neque in sensu reali: quia nulla maior cernitur repugnantia in distinctione aut identitate non mutuâ reali, quàm in formali ex naturâ rei. Atque adeo sicut possibile est apud hos A esse B formaliter, quin B sit formaliter A, ita etiam realiter possibile erit. Tum non solum conuertendi, sed etiam syllogizandi ratio labefactatur prorsus ab his Auctoribus. Imprimis enim omnes modi syllogismorum, qui indirectè concludunt, abiguntur, vt pote, qui fundantur in conuersione. Deinde omnis syllogismorum reductio, quæ à conuersione pender, perit. Præterea syllogismi etiam directi alias legitimi nullius roboris sunt, vt patet in hoc syllogismo constructo in *Cesare* secundæ figuræ: *Nullus homo formaliter est animal. Omne animal formaliter est animal: ergo nullum animal formaliter est homo.* In quo posita distinctione non mutuâ inter hominem, & animal ex maiore, & minore veris sequitur consequens falsum. Cum igitur apud hos formalizantes tam malè agatur cum Dialecticâ, & cum ratione naturali, nullatenus audiendi sunt, sed standum in germanâ Scoti expositione, quàm ex Merinero retulimus, iuxta quàm procedet disputatio.

Propositio 1.

95 Distinctionem Scoticam formalem ex naturâ rei nullatenus admittendâ esse in diuinis, aut inter essentialia, & attributa seu communia, seu personalia, aut inter

inter attributa ipsa communia, argumenta Theologica persuadent.

Primum namque in concilio Florent. verbis citatis *supra quæst. 4.* iterum atque iterum asseritur diuinam essentiam ab hypostasis, siue personis non re, sed sola ratione seu intelligentia differre: igitur dici nequit differre distinctione aliqua verâ & propriâ à ratione non dependente, qualis est formalis Scotica.

96 Secundò Eugenius III. in Concilio Rhemenfi contra Gilbertum definiuit, vt vidimus in eadem *quæst.* inter naturam, & personam rationem aliquam non debere diuidere. Ita scilicet vt vna ratio, siue vnus conceptus obiectiuus theologicè asseratur distinctus ab altero re ipsa, seu ex natura rei, vt Gilbertus assererat, prout ex Ottone Frisingensi latè demonstrat Valquez *disputat. 1. 20. citata cap. 1.* Igitur asserere, vt Scotista asserunt, rationes, siue conceptus naturæ, & personæ formalitates esse re ipsa, siue ex naturâ rei distinctas, Eugenij, Concilijque decreto videtur aduersari. Tum in eorum sententiâ non videtur dici posse absolute, & simpliciter *Pater est Deus* in sensu nominatiui, quandoquidem hæc duo ex naturâ rei, & ante omnem intellectus operationem sunt formalitates distinctæ, sed solum *Pater Deitate est Deus*, in sensu ablatiui: vt Gilbertus contendebat. In quo etiam damnatus est.

97 Tertiò in Concilio Lateran. & ex illo in *cap. Firmiter & cap. Damnamus de summa Trinit. & fide Catholica*, expresse decernitur, substantiam Dei simplicem esse omnino, Personæque Patris, Filij, & Spiritus sancti cum essentiâ esse idem omnino. Necnon in Deo nullatenus esse quaternitatem, & consequenter, nec quemuis alium numerum præter Trinitatem Personarum, prout vidimus *ibidem*. Quis autem non videat sententiam Scoticam cum his decretis benè coherere non posse? Semel namque admissâ distinctione formali ex naturâ rei inter relationes, & essentiam diuinam, & inter diuina attributa, necessariò admittenda est aliqua pluralitas, seu aliquis numerus in Deo præter personarum Trinitatem ante omnem intellectus operationem. Tum nequaquam potest esse verum, substantiam Dei esse simplicem omnino, personæque & essentiam esse idem omnino, vt pater.

98 Quartò clarius adhuc sententiâ Scoticâ repugnat communissimo Sanctorum Patrum, atque expressissimo consensui. Qui vbiq; eximiâ exaggeratione prædicant summam simplicitatem Dei, summamque attributorum eius communium tum inter se, tum cum essentiâ identitatem: necnon personarum cum ipsa essentia. Vbiq; dicunt in Deo idem esse habere aliquam perfectionem siue attributalem, siue personalem, & illam esse. Vbiq; decernunt, in Deo nihil per modum accidentis intrinseci, seu qualitatis reperiri re ipsa, & nostrâ conceptione seclusâ. Vbiq; non esse in Deo aliud & aliud, sed omnia esse vnum: & præter personarum Trinitatem nullam esse pluralitatem aut numerum. Vbiq; absolute, & simpliciter affirmant per nomina abstracta aut vnum attributum de alio, vel de essentiâ, aut personalitates de essentiâ ipsa, aut vice versâ. Sæpe etiam expresse docent hæc inter se nullo alio modo præterquam per rationem, siue intelligentiam nostram distinguî. Cum quibus omnibus prædictam Scotistarum sententiam neutiquam posse constare satis superque profectò videtur notum. Si enim diuina attributa, diuina essentia, & personalitates aliquod distinctionis genus habent inter se à parte

rei, præter personarum distinctionem, quam fides docet, ea sane non possunt dici omnino idem à parte rei; neque Deus summè simplex vocari potest: quandoquidem longè simplicior citra talem distinctionem est cogitabilis. Neque in Deo idem re ipsa est habere suas perfectiones, & illas esse; siquidem verè illas habet formaliter ex naturâ rei, qualiter eæ non est. Sunt etiam in Deo re ipsa tot prædicata per modum accidentis, seu qualitatis, quot attributa habet distincta à sua essentia, atque aded adiuncta illi formaliter ex naturâ rei. Negari nequit esse in Deo præter diuinas personas aliud, & aliud, siue (quod in idem recidit, quod attinet ad phrasim Patrum) vnum, quod re ipsa, & ante intellectus considerationem non sit aliud, seu potius plura, quorum singula non sint alia. Et consequenter neque negari potest esse in Deo non modo quaternitatem, sed centenitatem, vt loquitur Bernard. *lib. 5. de consid. ad Eugen. circa medium*; atque aded multiplicitem & numerum. Denique perfectiones diuinæ sumptæ in abstracto inuicem prædicari non possunt absolute, & sine aliqua limitatione: quandoquidem in sensu formali ex naturâ rei sunt falsæ tales prædicationes. Nec verum est, solâ ratione nostrâ tales perfectiones distinguî. Quæ omnia contradiçtoriè sunt opposita dictis sanctorum Patrum. Recole ipsorum testimonia, quæ *g. præced.* indicauimus, insuperque ad rem præsentem adice illis, quæ sequuntur.

Cyillus Alexand. *lib. 3. Thesaur. cap. 2.* appellat 99
simplicissimam Deitatis naturam, & *lib. 14. cap. 1.*
Deum vocat simplicissimum, atque incompositum, &
cap. 3. simplicissimum, & ab omni compositione remo-
tissimum. August. *lib. 7. de Trinit. c. 1. summam sim-*
plicitatem, & verè summè simplicem essentiam. Bern.
serm. 81. in cant. circa principium. Primum & pu-
rissimum simplex, & lib. 5. de consideratione circa
medium, veram, & summam simplicitatem, & rursum:
Non est compositus Deus, merum simplex est: & sta-
tim. Tam simplex Deus, quam vnus est. Est autem
vnus: & quomodo aliud nihil, si dici possit, vni-
us est. Et paulo post ita ait cum Boethio. *Hoc verè*
vnus, in quo nullus numerus est, nullum in eo aliud
præter id, quod est. Compara huic vni omne,
quod vnum dici potest, & vnum non erit. Deinde
Deum vocat vnicè vnum, & simplicissimam vni-
tatem. Iræneus *lib. 2. aduersus hæreses cap. 16. sim-*
plex, & non compositus. Basil. *lib. 1. contra Eunom.*
aliquanto ante finem. Simplex omnino, & incompo-
situs, & penitus liber ab omni compositione. Ambros.
lib. 1. de fide Trinit. cap. 7. Deus natura simplicis est,
non coniuñctus atque compositus, cui nihil accidat, &c.
Rupert. *lib. 1. in Exod. c. 14. simplex, vel incom-*
positus. Damasc. *lib. 1. fidei c. 12. Deus simplex est,*
& incompositus. Et c. 11. Loquens de essentia Dei
ait, *Quod in ea dictum est, cogitatione sola distingui-*
tur. Rursum August. in *quæstionibus de Trinitate ad*
quæstionem. An aliquid distet in Deo esse, viuere,
intelligere, posse; respondet. *Nullatenus aliud est*
in Deo esse, aliud viuere, vel intelligere, & aliud
posse. Et *lib. de triplici habitaculo cap. 6. Sapientia,*
& veritas Dei, æternitas non diuersa sunt inter se,
sed vnum sunt, & sicut & omnia. Sapientia enim Dei
non magis sapientia; quam veritas est, & non ma-
gis veritas quam sapientia; quam æternitas, quam
cetera Dei omnia: vnum enim sunt in Deo. Et non
solum hæc inter se eadem sunt in Deo, sed non aliud
sunt quam ipse Deus. Marius Victorinus *lib. 1. ad-*
uersus Arium sub initium. Dei eadem ipsa est &
potentia, & substantia, & diuinitas, & actio, omnia
enim

enim unum, & unum simplex. Anselm. in *Monol.* cap. 16. Cum illa natura nullomodo composita sit, & tamen omni modo tota illa bona sit, necesse est ut illa omnia non plura, sed unum sint. Idem igitur est quodlibet unum illorum, quod omnia sunt simul, sine singula, & cum dicitur in *istis*, vel *essentia*, unum significat, quod alia, vel omnia simul, vel singula. Theodorus apud Cyparissiot. *de cad.* 16. cap. 4. de substantia Dei, & operatione ait, nihil differre, & non esse discernendas, de ipsoque Deo esse supra omnem simplicitatem; & ibidem cap. 5. loquens de substantia, & virtute operativa Dei, ait. Nihil ista differre, quia non sunt hæc inter se discernenda, ne quod est supra omnem simplicitatem compositum esse intelligatur. Et ipse Cypariss. cap. 8. cum dixisset essentiam diuinam esse ex pluribus in unam unitatem congregatis, ut ostenderet se solam pluralitatem, distinctionemve rationis admittere, & nullam ex natura rei, subiunxit, omni differentia omnibus modis in congregatis sublata, & non alterum in altero, sed maxime supra quam copulat nulla duplicatione posita. Nysseus in lib. ad Ablanum, de eo, quod non putandum sit tres dici Deos, paulo ante finem, Omnem circa essentiam diuersitatem reicit diuinam, simplex & variari, & alterari uel scia natura. Et orat. 1. in cant. non multo post medium. Virtus diuina est ille ipse, qui prorsus est sapientia, & ipsa iustitia, & ipsa veritas, & singillatim omnia. Denique Ricard. Viç. lib. 2. de Trinit. cap. 17. & 20. & lib. 5. c. 1. Veram & summam simplicitatem dicit in Deo, & lib. 1. cap. 15. ait. Ipsa primordialis substantia idem omnino, quod summa potentia est. Et cap. 18. Dei sapientia, & Dei potentia unum idemque sunt per omnia: & infra. Dei substantia, nihil est aliud, quam eius potentia, vel sapientia. Et dicto lib. 2. cap. 17. citato dicit, Vbi summa simplicitas, ibi vera, & summa unitas. Quidquid ergo in summo bono est, vere, & summe unum est; neque aliud, & aliud ibi esse potest, sed idem ipsum est totum, quod est. Et cap. 18. docet Attributa diuina ita non esse diuersa alia ab aliis, sicut neque a se ipsis. Quo sensu in fine cap. vniuersaliter concludit. Quidquid in summo bono, & vera diuinitate est, vere, & substantialiter, & summe unum est. Postremo ne eius desit auctoritas M. Dionys. cap. 9. de diuinis nomin. Deum ait esse in pulcherrimis excellentis identitatis finibus collocatum. Et paulo post. Esse copiam & supereminentem causam totius identitatis.

100 Hæc adeo prolixè congesti, ut tam ingens pondus auctoritatis, & me à ponderatione excusaret singulorum testimoniorum; & Adversariorum renium vno istu prorsus perfringeret. Adeo enim perspicue tam constans, atque coherens Patrum consensus in stabilienda omnimodis summa simplicitate, identitate, & unitate diuinæ substantiæ, Conciliorum sensu patefacto, sententiam Scoticam confutare, atque relegare videtur, ut satis superque fuerit ponere ob oculos, quo penitus corruant quæcumque Scotistæ respondent, ut sese ab impetu tantæ auctoritatis eripiant. Quocirca in illis redarguendis nullatenus opus est immorari. Præsertim cum omnia ipsorum responsa in illud tandem resoluantur, quo dicunt. Deum summe simplicem, summe unum, & summe idem esse in se ipso; tametsi tot distinctiones formales inter suas, ex quibus coalescit, perfectiones re ipsa patiatur; quia maior simplicitas, unitas, & identitas nullatenus possibilis est. Quod profecto nihil aliud est, quam asserere, non esse possibilem eam simplicitatem, unitatem, & identitatem ab omni penitus distinctione, atque compositione immunem, quam Patres, &

Concilia decernunt de facto reperiri in Deo. Quod responsum quale sit, ipsi Scotistæ videant.

101 Jam verò præter summam propositam nuper Theologicarum rationum, quibus latius, atque distinctius confirmatis ab absurdis, quæ ex sua sententia sequuntur, virgeri possunt Scotistæ. Et in quibus amplificandis necesse non est immorari. Contra eos etiam, faciunt rationes illæ, quibus præced. confirmauimus realem identitatem attributorum Dei cum essentia. Facient etiam, quas producimus suo loco ad diuinam simplicitatem stabiliendam. Etenim negari non potest perfectiorem esse simplicitatem, atque adeo omnino tribuendam Deo, quæ omni prorsus compositione caret, quam, quæ compositionem subit formalem ex natura rei, qualem re ipsa ponunt in Deo Scotistæ, quidquid sit de vocabulo compositionis. Deinde Deus secundum Scot. non potest esse actus purus omni carens potentialitate ad perfectionem sibi ex natura rei adiungendam. Præterea minori sibi identitate identificat perfectiones, quam eius poscit infinitudo. Et cætera, quæ in locis citatis recognoscere, & ad præfens institutum accommodare facile cuique erit.

102 Pergo modo, & specialiter contra Scotistas sic argumentor. Distinctio ex natura rei formalis, quam Scotus introduxit in Deum, inutilis, & impertinens. est ad eum finem, ad quem excogitata est. Ergo reiicienda ab scholis fuerat potiori iure, quam fouenda. Consequentia est bona: quia, illius utilitate sublata, perperam foueretur distinctio tam difficulter perceptibilis, tam exosa plerisque, tam male merita secundum multorum censuram de doctrina Conciliorum, & Patrum, tamque pedetentim ab ipso Scoto, vel ipso assensu renitente introducta, ut vidimus n. 84. Probo ergo antecedes. Putauit Scotus mysterium Trinitatis non posse consistere absque contradictione, nisi relationes distinguantur ab essentia formaliter ex natura rei: sed si quæ esset contradictio, eadem remaneret post eam distinctionem admissam: ergo talis distinctio nihil emollit difficultatem mysterij. Probo minorem. Sublata distinctione hac probat contradictionem Scot. quia de eadem prorsus entitate prædicarentur duo contradictoria verè: nempe de eadem omnino entitate Patris verè diceretur communicari Filio, & non communicari: esse distinctam à Filio, & non esse distinctam. Sed posita distinctione formali ex natura rei inter paternitatem, & essentiam, dummodo maneat inter eas formaliter identitas realis, ut fides docet, & Scotus catholicè confitetur, eadem manet quoad speciem contradictio: quia eadem extrema contradictoria prædicantur de entitate realiter eadem, quamuis formaliter ex natura rei duplex sit: Ergo eiusmodi distinctio formalis nihil omnino prodest. Quod autem contradictio sit eadem patet; quia oppositio contradictoria, quæ est affirmatio, & negatio eiusdem de eodem, tunc in suo robore perseverat, quando in eodem sensu est unum & idem id, de quo prædicata contradictoria enunciantur, in quotalia prædicata enunciantur de illo. Sed paternitas, & essentia sunt idem in sensu reali, & in eodem sensu reali dicuntur de essentia, & paternitate illa prædicata contradictoria. Ergo tam manent contradictoria, quam si essentia non distingueretur à Paternitate formaliter ex natura rei.

103 Confirmatur. Idcirco apud Scotistas nihil prodest distinctio rationis inter essentiam, & paternitatem ad euitandam contradictionem dictorum prædicatorum: quia hæc non per rationem solum, sed rei ipsa

re ipsa conueniunt essentia, & paternitati, quomodo essentia & paternitas non duo, sed vnum, & idem sunt. Sed eadem ipsa prædicata non formaliter ex natura rei solum, sed prorsus realiter conueniunt paternitati, & essentia, quia ratione essentia, & paternitas non duo, sed vnum & idem sunt. Ergo distinctio formalis ex natura rei inter essentiam, & paternitatem nihil prodest ad euitandam contradictionem dictorum prædicatorum.

104 Quod ut clarius adhuc appareat. Supposita distinctione formali ex natura rei formo idem argumentum ad probandam contradictionem, quod Scotista illa subtila formare possunt, iuxta regulas Logicæ. Hæc propositio est vera, & de fide, *Paternitas non est filio.* Sed hæc etiam est vera, *Paternitas est filio.* Ergo dantur duæ contradictiones simul veræ. Probo minorem hoc syllogismo expositorio in primâ figurâ. *Essentia est filio. Paternitas est essentia: ergo paternitas est filio.* Ecce argumentum, quo se putant Scotista concludere contradictionem, si paternitas, & filio non distinguantur ab essentia ex natura rei vllomodo, secus, si distinguantur formaliter. Sed certè non bene nam, ut prænotauimus supra, ut forma argumentandi Logica firma sit, idem sensus in omnibus propositionibus est retinendus aut realis, aut formalis ex natura rei. Ergo syllogismus datus aut nihil concludit, aut concludit etiam admissâ distinctione formali ex natura rei inter relationes, & essentiam, quia eâ distinctione admissâ adhuc remanent veræ in sensu reali præmissæ syllogismi, in quo necessario sunt accipiendæ ad concludendum contradictionem illius propositionis de fide. *Paternitas non est filio.* Cum hæc non solum in sensu formali ex natura rei, sed in sensu realissimo vera sit. Quâ autem ratione ad huiusmodi syllogismum pro tuendâ propositione illâ de fide, cuius contradictionem infert, sit respondendum citra omnem distinctionem inter relationes, & essentiam, quæ verè & propriè talis sit ex natura rei, inferius examinabimus quæst. 7.

105 Hoc eodem pacto redarguendi sunt Scotista in creatis, ubi nos in contradictionem pertrahere molimur, quam ipsi sine suâ distinctione formalitatum vitari non posse arbitrantur, ut quando contendunt eandem entitatem hominis esse simul, & non esse similem equo: quia est similis in quantum animal, & non est similis in quantum rationalis. Cognosci simul & non cognosci, quia cognoscitur in quantum animal, & non in quantum rationalis, & alia id genus. Ex quo patet in creatis etiam esse inutilem distinctionem Scoticam ad expediendas difficultates, pro quibus ea vtuntur Scotista. Ut hinc appareat, quam sine fructu noster Fonseca & Albertinus non audientes talem distinctionem in diuinis admittere; in creatis solum admitterunt, sponte se implicantes, ubi Scotus coactus mysterio inscrutabili Trinitatis, quasi renitens vix fixit pedem, dum eam sine assertionem inuexit, ut supra vidimus.

106 Secundò arguo contra Scotistas. Aut prædicata, quæ in diuinis de eadem entitate Patris dicuntur sine contradictione beneficio distinctionis formalis posite inter paternitatem, & essentiam, ut sunt distinguere à Filio realiter, & non distinguere: communicari Filio, & non communicari; producere Filium & non producere, possunt pariter in creatis media simili formalitatum distinctione, sine contradictione inueniri, aut non possunt: Si possunt: altissimum Trinitatis mysterium omnes limites entis limitati,

ac finiti transcendens, & captum superans humanum, triuale sit, cum & in quouis entium genere reperiri, & à quouis intellectu facile intelligi, & solo naturali rationis lumine saltem quoad possibilitatem penetrari possit. Absurdum, quod opponebat Gilberto Bernard. citatus supra num. 76. Si autem dicta prædicata in creatis eidem entitati conuenire nulla ratione possunt, quantumvis ea ex diuersis formalitatibus ex natura rei distinctis coalescant, ut de facto secundum Scotistas omnes coalescant infero planè. Ergo quod in diuinis conuenire valeant, non huiusmodi formalitatum distinctio, sed ipsa diuinitatis infinitudo in causa est. Vel aliter. Ergo ut in diuinis sine contradictione conueniant, non requiritur ratione infinitatis distinctio realis, quæ in creatis: ita nec requiritur formalis. Vel aliter tandem. Ergo distinctio formalis ex natura rei subiectorum cum identitate eorum reali non exiit à contradictione dicta prædicata contradictoria; alioquin & in creatis exueret, ut patet. Relinquitur igitur, quod in diuinis sola infinitudo exuat Diuinæ substantiæ, & consequenter, quod ibi nihil ad id muneris conferat dicta distinctio, inutilisque subinde sit ad stabiliendum, vel explicandum mysterium Trinitatis; ut paulo ante etiam conclusum est.

Tertiò arguo contra Scotistas. In Deo ea dumtaxat dici possunt esse distincta à parte rei, quibus ex propriis conceptibus repugnat esse identificata. Sed talia solummodo sunt, quæ inter se se relative opponuntur relationibus producentis, & producti. Igitur diuina attributa personarum, & essentia, vel nullam distinctionem formalem habent inter se à parte rei, vel formaliter à parte rei inuicem inter se opponuntur relationibus producentis & producti. Maior est euident, supposito catholico dogmate de simplicitate diuina, neque negabitur, à Scotistis, qui dicunt distinctionem attributorum formalem ex natura rei ideo simplicitati Dei non opponi, quia attributa ex propriis conceptibus non possunt non ita distingui; dicturi sane opponi, si possent. Minor est omnium Patrum, & Theologorum apud quos subinde iam pridem increbruit illud axioma firmissimum. *In diuinis omnia sunt vnum, ubi non obuiat relationis oppositio.* Eamque ex Conciliis, & Patribus latè demonstrat noster Ruiz tom. de Trin. disp. 1. sect. 3. & disp. 9. sect. 5. Et ratio ipsa planè suadet, quia inter perfectiones diuinas, quæ titulo summæ infinitudinis exigunt identificari vicissim, hec vnde potest argui distinctio, præterquam ab oppositione secundum originem, ubi est inuitabilis. Consequentia autem legitima est. Et confirmari potest quia non est, cui perfectiones diuinæ sint incapaces distinctionis realis citra oppositionem realem producentis, & producti; & sint capaces distinctionis formalis citra oppositionem formalem producentis, & producti. Iam verò si quis Scotista concedat totum, admittatque veram oppositionem producentis, & producti formaliter ex natura rei inter ea, inter quæ ponit similem distinctionem; ita, quod quemadmodum sine iactura identitatis realis habet locum distinctio formalis ex natura rei, sic sine iactura improductionis realis habeat quoque locum productio ex natura rei formalis. Præterquam quod rem inauditam proferet; in absurda non ferenda labeatur: tenebitur enim admittere in Deo innumeras propemodum processiones, siue productiones ad intra præter duas, quas adstruit fides: tenebitur confiteri relationes personales formaliter ex natura rei ab essentia produci; atque Patrem non esse

esse omnimodo ingenitum Filium duplici processione a duplici principio procedere Spiritum sanctum non a solo Patre, & Filio, sed etiam ab essentia produci, & alia huiusmodi prorsus aduersa siue absona fidei.

108 Quartò arguo. Illæ dicuntur ab Scotistis esse formalitates distinctæ ex natura rei, quæ diuersas habent conceptibiles obiectiuas, diuersas subeunt definitiones, diuersas demonstrationes, ac reduplicaciones: contra autem eadē formalitas erunt, quæ sub eūdē conceptum obiectiuum, sub eamdē definitionem, demonstrationem, siue reduplicacionem cadunt. Ergo attributa diuina ex natura rei & sunt distincta, & identificata, atque adeo non distincta formaliter, quæ sunt contradictoria. Probo consequentiam: quia attributa diuina, & sub distinctas definitiones, conceptiones, demonstrationes, ac reduplicaciones singulorum proprias, & sub eamdē pluribus communem eadē solent: priorique titulo subinde erunt inter se distincta formaliter, posteriori autem idem formaliter, idque re ipsa, siue ex naturā rei: vel dicant, cur, quæ sub eūdē conceptum obiectiuum, sub eamdēque à nobis adunantur definitionem, non erunt vnum formaliter ex natura rei, & quæ in diuersos conceptus, perque diuersas definitiones à nobis pariter dissecantur, futura sunt ex natura rei distincta formaliter? Certè, vt ostendam paulo infra, semel admissa ex natura rei distinctione formali inter conceptus realiter identificados, nequit negari ex natura rei esse formaliter identificata, quæ realiter inter se sunt distincta, manebit tamen in illis realis distinctio, quia huic non est opposita formalis identitas. At cum attributa diuina realiter inter se distincta non sunt, si semel sunt ex natura rei idem formaliter; quia sub vnicum conceptum cunctis communem, sub eamdēque definitionem cadunt, aut nullatenus ex natura rei manebunt distincta, quia identitas formalis distinctioni formali opponitur, aut erunt simul, & non erunt distincta ex natura rei formaliter, quæ est contradictio.

109 Quod si respondeant. Attributa diuina esse quidem identificata formaliter ex natura rei in illis rationibus communibus, in quibus conueniunt, dumtaxatque inter se distinguuntur secundum proprias, differentialesque rationes. Contra primò: quia iam hoc esset à sua sententia desciscere. Secundum quam sapientia, iustitia, omnipotentia, & cætera attributa adæquatè sunt inter se distincta formaliter ex naturā rei. Contra secundò: quia sæpe sæpius Deus integer, nihilo dempto eorum, quæ realiter est, sub vnicum & indiuiduum conceptum, sub vnicamque pariter cadet definitionem, demonstrationem, reduplicacionem, & si quidpiam aliud volueris: ergo titulo talis conceptus nihilo omnino erit in Deo, quod formaliter ex natura rei non sit idem, quo cessat in Deo omnis distinctio formalis ex natura rei. Contra tertio: quia quæcumque sub conceptibus communibus adunantur, non possunt non tandem ita sub aliquo adunabilia esse, vt extra ipsum nihil intrinsecum, realiterve identificatum ipsis adunatis supersit, ita, quod per differentias dumtaxat distinctius conceptus veniant discriminanda, vt *infra suo loco* monstrabo: igitur attributa diuina non possunt non ita sub aliquo communi conceptu identificari formaliter, vt nihil supersit ipsis intrinsecum, per quod distinguantur formaliter. Hæc satis modo. Pergo ad propositionem alteram, ubi plura.

Propositio 2.

Distinctiōem Scoticā formalem ex natura rei diuersā à distinctiōe absolutē reali, non solum in diuinis, sed in creatis etiam omnifariam esse impossibilem argumenta philosophica ostendunt.

Communis satis distinctiōis dictæ impugnatio huiusmodi est. Ens adæquatè diuiditur in reale, & rationis: ergo & distinctio, quæ entitatem sequitur. Repugnat igitur distinctio alia formalis ex natura rei, quæ inter realem, & rationis sit media. Non vrget. Concedunt enim totum Scotistæ, quo sensu per argumentum proponitur, vt suprà dicebamus. Quoniam distinctio ex natura rei formalis, quam adstruunt ipsi, non est media inter realem sumptam vniuersè, & rationis. Sed distinctio realis, siue ex natura rei in vniuersum ab ipsis diuiditur in distinctiōem ex natura rei realem, quæ realis absolutè vocari solet, & distinctiōem ex natura rei formalem, quæ realis absolutè non dicitur ne confundatur cum priori; ob idque quodammodo distinctio media appellari potest, atque etiam solet inter realem absolutè dictam, & rationis. Hoc itaque & aliis huiusce generis argumentis omisiss, quibus Scotistæ patum premuntur. Ego eos aliis viis adorian.

Primum sic. Distinctio formalis, quam ex natura rei esse dicunt inter formalitates realiter identificatas, non potest non esse distinctio absolutè realis: ergo est implicatoria: quia realiter inter se distinguuntur, quæ realiter sunt idem, contradictionem implicat. Vt probem assumptum, ostendo imprimis omnem formalitatem assignabilem in quolibet ente reali ex suo conceptu esse ens reale, & non ens formale dumtaxat. Cuius rei gratia sumo ens adæquatū A constans formalitatibus B, & C, aut plura eiusmodi entia, & formo sic argumentum in *Barbara*. Omne A realiter potest existere. Omnis B realiter est A, ergo omnis B, realiter potest existere. Sed posse existere realiter est esse ens reale: ergo omnis B est ens reale. Idem dico de formalitate C. Maior syllogismi est certa apud omnes; quia ens completum, quale ponitur, esse A, realiter potest existere, & realiter est ens in toto rigore. Minor ab ipsis adstruitur Scotistis, qui dicunt formalitates eiusdem entis distinctas inter se formaliter tam inter se, quam cum ipso ente identificari realiter: consequentia est legitima, vt constat: ergo consequens verum est. Habeo ergo quamlibet formalitatem cuiuslibet entis realis ens reale esse. Ex quo sic.

Distinctio reperta inter entia absolutè realia, nequit non esse distinctio absolutè realis. Sed distinctio reperta inter formalitates B, & C, est distinctio reperta inter entia absolutè realia: ergo est distinctio absolutè realis.

Confirmatur primò. Identitas, quam remouet distinctio reperta inter B, & C, si daretur, identitas esset absolutè realis; tum quia conceptus coalescens ex B, & C, realiter esset idem sibi, tum quia talis identitas, siue foret realitas, siue formalitas, non posset non esse ens reale, iuxta dicta; atque adeo identitas realis. Ergo distinctio reperta inter B, & C, absolutè realis est, vt pote, quæ opposita est identitati absolutè reali.

Confirmatur secundò. Non minus esset absolutè realis conceptus coalescens ex formalitatibus B, & C, casu, quod identificarentur formaliter, quam

quam esset conceptus coalescens ex Petro & Paulo calu, quod identificarentur realiter. Tum remotio, quæ de facto remouet priorem conceptum, non minus est absolute realis, quam, quæ remouet posteriorem. Ergo utraque æque est remotio realis identitatis realis, & consequenter distinctio absolute realis. Confirmatur tertio. Identitas quæ formalitas B est sibi idem formaliter ex natura rei, non est aliud ab ipsa formalitate B, sicut identitas, quæ Petrus est sibi idem realiter, non est aliud ab ipso Petro: sed formalitas B tam est ens reale ex proprio conceptu, quam Petrus, ut ostendimus. Ergo identitas formalis ex natura rei formalitatis B, tam est identitas realis, quam identitas Petri. Et consequenter non est aliqua identitas, æque adeo neque distinctio formalis ex natura rei, quæ non sit absolute realis.

115 Confirmatur quarto. Formalitas B, non distinguitur a se ipsa, neque formaliter ex natura rei, neque realiter. Ergo est sibi idem omnino formaliter, & realiter: sed identitas, quæ sibi est idem quoquomodo non est aliud ab ipsa formalitate, neque realiter, neque formaliter, ut patet. Ergo utraque identitas est prorsus eadem. Ergo non datur identitas, & consequenter nec distinctio formalis ex natura rei diuersa ab identitate, & distinctione reali.

116 Confirmatur quinto. Distingui formaliter ex natura rei B & C, nihil est aliud, (puta illatiue iuxta dicta quæst. 2.) quam B non esse C formaliter ante intellectus operationem. B autem non esse C, formaliter ante intellectus operationem aliud esse non potest, quam B & C esse formalitates, quarum una non est altera ante intellectus operationem. Ergo B & C realiter distinguuntur. Patet consequentia; quia distingui duo extrema realiter nihil est aliud, quam vnum non esse alterum ante intellectus operationem, cuiuscumque demum rationis, siue conceptus illa sunt. Appellare enim distinctionem formalem, quod extrema inter quæ versatur formalitates quædam sint, indeque solum discriminare illam à distinctione absolute reali, abuti vocabulis est: ac si quis diceret equum, & leonem, cum animalia quædam sint, dumtaxat distingui animaliter non verò realiter. Si dicant hoc ipso quod distinctio versatur inter formalitates eiusdem rei, estque subinde compatibilis cum identitate ipsarum reali, non posse non esse alterius generis à distinctione absolute reali, quæ versatur inter extrema nullo modo identificata; implicant contradictionem in terminis: quia hoc ipso quod conceptus B ante operationem intellectus non est conceptus C, conficitur B, & C re ipsa nullatenus posse identificari inter se, siue esse formalitates eiusdem rei, sed necessario esse duo quædam entia omnino distincta; atque adeo in ipsis terminis implicari contradictionem, cum dicitur B, & C distingui ante intellectus operationem, ut duæ formalitates eiusdem rei.

117 Confirmatur sexto. Si B & C realiter distinguerentur, eo præcisè distinguerentur, quod B ante intellectus operationem non esset C, neque è contra, sed modò per id ipsum dicuntur distingui formaliter. Ergo modo per id ipsum, per quod dicuntur distingui formaliter, distinguuntur realiter: atque adeo distinctio formalis ab absolute reali diuersa non est. Dices primò, calu quod B, & C realiter distinguen-

tur, non fore idem realiter, ut modò sunt, non obstante distinctione formali, quam modo habent. Sed contra. In illa hypothese non ob aliud non essent idem realiter, nisi, quia B ante operationem intellectus non esset C, neque è conuerso. Sed modò per te ante operationem intellectus B non est C, neque è conuerso: ergo modo itidem non sunt idem realiter, contradictionemque subinde implicat, dum ais esse idem realiter, & distingui formaliter ex natura rei. Dices secundò, in illa hypothese fore ut formalitates B, & C separabiles essent, quales nullatenus modo sunt: quia extrema distincta realiter, & alias non habentia inter se dependentiam originis, qualem B & C non habent, nequeunt non esse saltem non mutuo separabilia. Contra tamen primò. Ideo B, & C in datà hypothese separabiles essent per te, quia distinguerentur realiter: sed modò ut ostendi, non possunt non distingui realiter, eo ipso, quod ante intellectus operationem B non est C: ergo modò etiam sunt separabiles; vel si ponuntur inseparabiles, contradictio implicatur, posito quod distinctio realis sine separabilitate, vel dependentia distinctorum consistere nequeat. Contra secundò; quia distinctio realis nequaquam poscit necessariò aut separabilitatem, aut dependentiam originis distinctorum. Potest enim optimè stare inter extrema mutuo connexa citra omnem influxum vnius in aliud, quæ manifestè sunt possibilia, ut *suprà quæstion. 3. propositi. 7.* statui: quo calu sine separabilitate, ac sine dependentia originis distinctorum constabit. Vnde ex hypothese, quod B, & C distinguerentur realiter, adhuc manerent inseparabiles, ut modo ponuntur: nec modo earum inseparabilitas obstat, quominus distinguantur realiter, ut ego contendo distingui, supposito, quod, ut asseris, à parte rei B non est C, neque è conuerso.

Confirmatur septimò, quia nullatenus est intelligibile, quod conceptus obiectiui B, C, realiter 118 identificentur, & tamen alter nihilominus non sit alter à parte rei, siue ante omnem intellectus operationem; quandoquidem omnium communi conceptione nihil est aliud duo quæpiam identificari realiter, quam vnum esse alterum à parte rei. Si enim negari nequit conceptum B esse conceptum C à parte rei eo ipso, quod identificantur realiter, quomodo asseritur nihilominus conceptum B non esse conceptum C à parte rei titulo distinctionis formalis? Potestne eripi ab aperta contradictione conceptum B esse simul, & non esse à parte rei conceptum C? minimè sanè.

Sed pergo, ab alioque latere Scotistas impeto, 119 Non magis repugnat extrema realiter distincta identificari formaliter ex natura rei, quam extrema realiter identificata distingui formaliter ex natura rei. Tum eadem argumenta, quibus ducuntur Scotistæ ad ponendam distinctionem formalem inter extrema realiter identificata æqua vi impellant eos, ut ponant identitatem formalem inter extrema realiter distincta: ergo, vel utramque negare, vel utramque adstruere debent; aut inconsequenter philosophantur. Consequentia est bona; prior pars antecedentis mihi est euidentis: quia æqualiter prorsus aut opponuntur, aut coherent identitas formalis ex natura rei cum distinctione absolute reali, atque distinctio formalis ex natura rei cum identitate absolute reali.

reali. Probo ergo secundam partem, quæ mihi non minus est certa. Quoniam eo ducuntur Scotistæ ad ponendam distinctionem ex natura rei formalem inter extrema realiter identificata, quod illa diuersas conceptibiles, diuersasve definitiones, aut descriptiones habent, diuersasve subeunt demonstrationes, aut reduplicaciones. Sed à contrario extrema realiter distincta sæpe gaudēt eadem conceptibiles, eademque definitione, seu descriptione, sæpe sub eadem demonstrationem, vel reduplicacionem cadunt: ergo in illis pariter debent ponere identitatem ex naturā rei formalem. Est clarum: quia si formalitates animalis, & rationalis in eodem homine repertæ ex natura rei distinguuntur, quia diuersis sunt conceptibus conceptibiles, diuersisque definitionibus explicabiles; nequit non formalitas animalis in homine, & in brutis reperta ex natura rei esse eadem, quandoquidem per vnicum, & eundem conceptum concipienda, & per vnicam definitionem definienda, siue explicanda venit. Dicunt fortasse animal commune omnibus animalibus per rationem nostram duntaxat esse vnam formalitatem, quia nos, quæ realiter sunt similia, sub vnicō conceptu aduamus; atque ita per definitionem, quæ solum etiam per rationem est vnica, definimus. Bene. Sed deberent pariter dicere animal, & rationale hominis per rationem nostram duntaxat esse duas formalitates; neque amplius, quā per rationem nostram esse diuersas definitiones, quibusæ definiuntur. Nullam enim vnam idoneam exhibebunt rationem, cur, quæ realiter sunt plura, solo beneficio intellectus citra omnem identitatem ex naturā rei in vnicum conceptum obiectiuum, in vnicamve formalitatem conuenire possint; & quod realiter est vnum, non possit pariter solo beneficio intellectus citra omnem distinctionem ex natura rei in plures conceptus obiectiuos, in pluresve formalitates fecari.

120. Iam verò si quis fortasse Scotistarum audacter concesserit totum, esse nimirum vnum, & idem formaliter ex natura rei, quæcumque sub vnicum, & eundem conceptum cadunt, quantumvis illa realiter distincta sint, videat, quælo, quot inde, & quanta absurda sequantur. Sequitur enim primò ex naturā rei esse identificata, quæ longè ab se inuicem secundum locum distita sunt. Secundò, causam, & effectum à parte rei identificari. Tertiò ex duobus à parte rei identificatis alterum esse, & alterum non esse reuera. Quin etiam alterum possibile, & alterum impossibile esse. Quartò ex duobus à parte rei identificatis alterum produci, & simul alterum corrumpi. Quintò Deum cum creaturis omnibus identificari re ipsa, & ante omnem intellectus operationem. Etenim ex hisce tam diuersis extremis coalescant formalitates communes per vnum conceptum conceptibiles, per vnamque definitionem explicabiles; in quibus subinde extrema ipsa iuxta positam conceptionem non possunt non ex naturā rei identificari, & vnum quid esse formaliter ante intellectus operationem. Quæ omnia horret profectò ratio ipsa, tum naturalis, tum etiam supernaturalis. Huc item spectat argumentum, quod supra circa attributa Dei n. 108. formauimus; & in qualibet re creata multis constante formalitatibus locum habet.

121. Præterea contra Scotistas sic potest argui. Distinctio, & identitas in vniuersum proprietates

quædam sunt entis cum ipso ente conuertibiles: ergo semel admissò duplici genere distinctionis, & identitatis formalis, scilicet ex natura rei, & realis duplex etiam genus entis formalis, & realis est admittendum; quorum vtrumque propriam sibi categoriarum, siue inferiorum entium classem adificat. Quemadmodum ergo infra genus entis realis dantur substantia, & accidens, & rursus infra genus accidentis quantitas, relatio, actio, passio, & cætera prædicamenta realia; ita infra genus entis formalis substantia, & accidens, quantitas, relatio, actio, passio, & cætera prædicamenta formalia debent admitti metaphysicè saltem, & possibiliter; atque ita quidem, vt sicut singula entia realia suis proprietatibus, & accidentibus gaudent independentè à formalibus, sic singula entia formalia independentè à realibus potentiuntur suis. Quo fiet, vt possibile sit inter conceptus formaliter distinctos, quantumvis identificados realiter, dari suas generationes, corruptiones, actiones, passionem, relationes, oppositiones, cætera huiusmodi formaliter ex naturā rei. Rursus possibile erit, vt idem conceptus formaliter ex naturā rei producat, aut corrumpatur, quin producat, aut corrumpatur realiter; atque adeo etiam, vt non existendo realiter existat formaliter, vel existendo realiter, non existat formaliter. Innumeraque alia huius generis possibilia dicenda erunt; quæ ex terminis ipsis apparet esse chymica; cum tamen non maiorem repugnantiam præ se ferant, quā quoddam duo conceptus realiter identificados formaliter ex natura rei sint distincti, vt asserunt Scotistæ.

Denique, id, quod specialiter dicunt Scotistæ de distinctione graduum superiorum, & inferiorum, distingui scilicet formaliter ex natura rei prædicata specifica à differentiis individualibus: atque adeo etiam ab indiuiduis; & prædicata generica à differentiis specificis atque adeo etiam ab speciebus, specialiter etiam reffelli potest. Primò: quia sæpe prædicata specifica, & differentia indiuiduales non sunt formalitates adhuc ratione nostra præcisæ, nedum ex natura rei distinctæ formaliter, differunt namque duntaxat penes consensum, distinctumque conceptum sui, vt ostendimus *inferius disputatione decima septima*. Secundò: quia quando differentia indiuiduales formalitates sunt præcisæ à prædicatis specificis, vt sæpe etiam fit, iuxta dicenda *ibidem*, è genere sunt formalitatum transcendentium, vt *ibi* etiam videbimus. Formalitates autem transcendentes ab eis, quas dicuntur transcendere, distinguuntur ex natura rei impossibile est, vt ostendamus postmodum. Tertiò: quia prædicatum specificum Petri, vt condistinctum à differentia indiuiduali, singulare est, & indiuiduum saltem fundamentaliter, tum quia non est vniuersale, cum physicè non conueniat pluribus, tum quia terminat actionem singularem, quā à Deo causatur. Ergo vt potest illud absque secunda singularitate ex natura rei superaddita, sed solum per rationem nostram reddi singulare formaliter: quia alias daretur infinitus progressus singularitatum ex natura rei additarum, quod est absurdum (quia talis infinitudo categorematica esset, vt patet cum tamen infinitudo singularitatum sola ratione addibilium tantum

tantum sit syncategorematica, atque adeo possibili) ita absque singularitate prima ex natura rei superaddita, cum superaddita tantum per rationem nostram potest esse singulare formaliter: male ergo ad id muneris tribuitur illi singularitas ex natura rei superaddita.

123 Quod si prædicatum specificum, & differentia indiuidualis absque vllâ distinctione ex natura rei in singulis indiuiduis constare possunt, quantumvis per rationem nostram distinctos conceptus fortiantur, pariter prædicatum genericum, & differentia specifica in singulis speciebus constare poterunt: quia nullus est titulus ponendi in his, & non in illis ex natura rei distinctionem. Vide dicenda *disp. illa 17. citata.*

124 Iam verò, quod formalitates transcendentes, quæcumque illæ sint, non possint distingui ex natura rei ab illis, quas transcendunt, est clarum; quia vt minimum sequeretur inde dari in singulis entibus infinitis infinitos progressus formalitatum ex natura rei distinctarum, quod patet esse absurdum. Si enim formalitas B à formalitate C transcendente ex natura rei sit distincta, cum B etiam vt condistincta à C iterum debeat formaliter esse C titulo transcendentia, fiet, vt B, vt distincta à prima C, formaliter sit secunda C, & rursum vt distincta à secunda formaliter sit tertia, & sic in infinitum. Tantumdemque eueniet in singulis formalitatibus CCC &c. & in reliquis totius entis. Ex quo tandem fit contra Scotistas, vniuersalia transcendencia, qualia sunt ens, accidens, & similia, quæ apud ipsos, conceptus communes, inò, & vniuocis sibi vendicant, à differentiis inferiorum, & ab inferioribus ipsis formaliter ex natura rei distingui non posse. Vnde etiam capitur argumentum pro vniuersalibus non transcendentibus, quia supposito, quod transcendentia à suis inferioribus etiam vniuocè possint abstrahi, sicut non transcendentia, non est cur hæc distingui ex natura rei possint à suis inferioribus, secus illa. Quod autem prædicata vniuersalissima entis, accidentis, & similia omnes omnino formalitates inferiorum transcendant, & quâ ratione, *inferius disputatio decima septima*, monstrabitur. Mitto alia leniora, quæ fulius ad rem congerit Quiedo *Controuers. 4. Metaphys. punct. 3.*

125 Postremo, Scotistarum distinctio, vel ex eo maxime in vniuersum reicienda est, quod cum tam difficilis sit intellectu, tam innumeraque secum ferat incommoda, superuacanea prorsus est, & inutilis, vel adleniendas difficultates, pro quibus euadendum in diuinis, tum etiam in creatis inducitur, vt iam *superius à numer. 102.* satis apertè monstratum est.

126 Restabat modo argumenta diluere, quæ pro suâ distinctione stabilienda excogitarunt Scotistæ. Verum id commodius præstabimus *infra* in peculiari quæstione, quæ erit 7. in ordine, vbi de solutione huiusmodi, aliorumque argumentorum agetur opportunius.

Pharus Scient. Tom. I.

QVÆSTO VI.

Verum in diuinis formalitatibus, aut etiam in creatis distinctio aliqua virtualis sit admittenda?

Variis modis accipi solet distinctio virtualis; 127 tamen omnes ex eodem fonte trahant originem. Virtualitas quippe à virtute dicitur. Virtus autem propriè nihil aliud sonat, quàm vis, potentia, siue facultas ad quodlibet munus obeundum. Vnde factum est primò, vt effectus in virtute causarum dicantur contineri, & causas virtualiter esse effectus ipsos, quatenus vim, & potentiam habent ad eos cauendos. Secundo factum est magis ad rem nostram, vt quidquid valet præstare, quod ab alio quopiam præstari potest, virtualiter esse illud datur. Sic piper virtualiter dicitur esse calidum, quia vim habet calefaciendi æquæ ac, quæ calida sunt formaliter. Et vniuersum, quidquid in ordine ad obeundum quoduis munus perinde se habet atque aliud quidpiam, tantumve valet, quantum illud, siue ei æquiualeat, siue (quæ in idem recidunt) perinde se gerit, ac si esset illud reuera, virtualiter illud ipsum dicitur esse. Vnde tandem virtualitas, & æquiualentia idem omnino sunt in ordine ad quidlibet.

Hinc ortum habuit quadruplex acceptio distinctionis virtualis, quæ in Auctoribus reperitur. 128 Primò enim dicunt aliqui tunc in aliqua re indiuisibili dari distinctionem virtualem, cum ea fundamentum præbet, vt per rationem distinguatur ab intellectu in plures conceptus, quia videlicet in tali fundamento præbendo rebus distinctis verè, & formaliter æquiualeat videtur. Hoc sensu solent multi loqui de distinctione virtuali, vt sunt Conimbr. *in logicâ q. 4. vniuersalium, art. 2. Soar. disp. 7. Metaph. sect. 1. n. 4. & lib. 1. de attributis cap. 13. & lib. 4. de Trinit. cap. 4. Ruiz tom. de Trinit. disp. 12. sect. 2. num. 3. Fasol. testans de communi 1. part. q. 4. art. 2. dubit. 14. n. 117. & alij apud Egidium de præsentatione tom. 1. de Beat. lib. 5. quæst. 6. artic. 7. apud Meriner. in logicâ cap. 1. de vniuers. disputation. 1. quæst. 2. sect. 1. n. 17. & apud Fasol. supra n. 113. sub finem.*

Secundo alij apud Arriag. *1. p. disp. 42. sect. 1. sub i.* 129 distinctionem, seu pluralitatem virtualem in eadem re indiuisibili ponere solent, quatenus in ea plura prædicata coniuncta vident, quæ in aliis rebus inueniuntur dispersa, quibus subinde ea sola quoad talia prædicata æquiualeat videtur, sic dicunt hominem virtualiter esse plura entia, hoc ipso, quod est ens substantiale vt lapis, viuens vt planta, sentiens vt brutum, intelligens vt Angelus, &c.

Tertiò alij ibi distinctionem virtualem reperiunt, 130 vbi coniunctas vident virtutes siue potentias, quæ in aliis rebus sunt dispersæ ad cauendos plures effectus: tunc enim vna sola causa æquiualeat pluribus. Sic dicunt distingui in homine animal, & rationale, quia homo per hos duos gradus æquiualeat Leoni, & Angelo in ordine ad operationes sentiendi, & ratiocinandi: ita Egid. *supra*, & alij. Quæ quidem acceptio cum præcedente coincidit: nisi, quod illa vniuersalior est.

Quarta, & celeberrima acceptio distinctionis virtualis est, quæ in ordine ad sufferenda 131 prædicata contradictoria sine repugnantia eadem